

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΥΜ
ΣΧΟΛΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΥΜ
ΤΟΥ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

**Κλινική Εκπαίδευση Λακανικού Πεδίου
2018 – 2019**

**Ομιλία και βία:
Τα παράδοξα της ομιλίας**

Αθήνα 2018

* Κράτος και Βία. Φωτογραφία της Ε. Φυλακτου από την παράσταση «Προμηθέας Δεσμώτης», σε σκηνοθεσία της Μ Φριντζήλα τον Αύγουστο του 2018 στην μικρή Επίδαυρο.

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

Η Κ.Ε.Λ.Π ιδρύθηκε στην Αθήνα το 2007 και συνδέεται με τη Διεθνή των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου και τη Σχολή της. Το 1998 δημιουργήθηκαν τα πρώτα Κλινικά Κολέγια σε διάφορες χώρες στα πλαίσια της Διεθνούς των Φόρουμ. Με τη διδασκαλία τους στοχεύουν στη μετάδοση της ψυχαναλυτικής θεωρίας και πρακτικής, προσανατολισμένης από το έργο αφενός του Σ. Φρόυντ, του ανθρώπου που ανακάλυψε το ασυνείδητο και έθεσε τις πρώτες θεωρητικές βάσεις της ψυχανάλυσης, και αφετέρου του Ζακ Λακάν, ο οποίος με την επιστροφή του στα κείμενα του Φρόυντ προχωρά σε νέες επεξεργασίες της αναλυτικής κλινικής.

Οι επιστημικές βάσεις των κλινικών εκπαιδεύσεων έχουν την απαρχή τους στην ίδρυση από τον Ζακ Λακάν του Κλινικού Τμήματος Paris VIII το 1976, με στόχο «να υποδείξει μία κατεύθυνση σε όσους αφιερώνονται στην ψυχαναλυτική κλινική», και να «πιέσει τον αναλυτή να δηλώσει τους λόγους του», να θέσει και να επεξεργαστεί τα ερωτήματά του. Οι συμμετέχοντες στην κλινική εκπαίδευση καλούνται και εκείνοι να επεξεργαστούν τα ερωτήματά τους και έχουν τη δυνατότητα να παράξουν εργασία η οποία θα ληφθεί υπόψη.

Απευθύνεται σε εκείνους που επιθυμούν να μελετήσουν και να εμβραθύνουν στη σχέση τους με την ψυχαναλυτική κλινική, με αναφορά μια ψυχαναλυτική θεωρία και πρακτική που λαμβάνει υπόψη της την κλινική του υποκειμένου.

Η κλινική εκπαίδευση περιλαμβάνει:

-παρουσιάσεις ασθενών

-θεωρητικά σεμινάρια

-παρουσιάσεις περιστατικών από τους συμμετέχοντες

-μελέτη κειμένων του Φρόυντ και του Λακάν

-ημερίδες ψυχαναλυτικής κλινικής, με προσκεκλημένους διδάσκοντες των Κλινικών Κολεγίων της Γαλλίας.

Ανά έτος, επιλέγεται μια θεματική σε αναφορά με το θέμα των Κλινικών Κολεγίων της Γαλλίας. Για τη χρονιά 2018-2019, το θέμα είναι: **Ομιλία και βία: τα παράδοξα της ομιλίας.**

ΗΜΕΡΙΔΕΣ

Ημερίδα έναρξης

Σάββατο 20 Οκτωβρίου 2018 στις 17:00

Με αφορμή το ερώτημα γιατί πόλεμος; (1932)

86 χρόνια μετά την αλληλογραφία μεταξύ Αϊνστάιν και Φρόιντ* σίγουρα πολλά έχουν αλλάξει στα πεδία των μαχών και της πολιτικής ωστόσο παραμένει βέβαιο πως το ζήτημα του πολέμου απασχολεί, ίσως περισσότερο από ποτέ στις μέρες μας. Μπορεί άραγε η ψυχανάλυση να προσθέσει κάτι ακόμα στο ζήτημα; Σίγουρα, γι αυτό και προτείνουμε ένα απόγευμα με διαφορετικές αναγνώσεις και σχολιασμούς της επιστολής του Φρόιντ.

*[Σ. Φρόιντ, Επίκαιρες παρατηρήσεις για τον πόλεμο και τον θάνατο, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1998, σελ 61-87]

Ημερίδα λήξης

Θα ανακοινωθεί στην διάρκεια της χρονιάς

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Στην τραγωδία του Αισχύλου, «Προμηθέας Δεσμώτης», το δίδυμο Κράτος και Βία είναι αυτό που εμφανίζεται πρώτο στη σκηνή. Το Κράτος αναγγέλλει και απαιτεί την εφαρμογή της ποινής ενώσω η Βία στέκεται δίπλα του σιωπηλή. Ο Αισχύλος σε όλη την διάρκεια του έργου δεν της έβαλε ούτε μια λέξη στο στόμα, λες και η βία δεν συνυπάρχει με την ομιλία.

Η σύνδεση της βίας με τον νόμο δεν είναι κάτι καινούργιο, τη συναντάμε ήδη από τη μυθολογία και διατρέχει τη σκέψη της φιλοσοφίας, της πολιτικής και της ηθικής· ο Φρόνιτ αναλύει και καταδεικνύει ιδιαίτερα αυτόν τον βαθύ δεσμό. Ήδη από το 1913 αναζητά την κοινή καταγωγή νόμου και βίας και κατασκευάζει τον *μόνο νέο μύθο του εικοστού αιώνα*¹. Συναντάμε στα γραπτά του, ακόμα και την πολύ διαδεδομένη θέση, ότι το κράτος έχει το νόμιμο μονοπώλιο της βίας [Gewalt]², καθώς και την «ασυμβατότητα» βίας-ομιλίας, όταν για παράδειγμα, με μια δόση χιούμορ, αποδίδει την θεμελίωση του πολιτισμού στον πρώτο άνθρωπο που εξαπέλυσε μια βρισιά αντί μιας πέτρας, δηλαδή σ' εκείνον που αποποιούμενος μια βίαιη ενέργεια προτιμά την ομιλία.

Στον Φρόνιτ η βία είναι κυρίως συνδεδεμένη με αυτό που από πολύ νωρίς ονομάζει ενόρμηση της κατακυρίευσης ή εξουσιασμού [Bemächtigungstrieb]³ και στο ερώτημα αν μπορεί να υπάρξει κοινωνία χωρίς βία απαντά διστακτικά προτείνοντας την «δικτατορία του Λόγου»⁴, λύση που απέχει από την υπόσχεση παραδείσιας ειρήνης και αρμονίας.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι στο βήμα προς τον πολιτισμό, δηλαδή τον εξανθρωπισμό, είναι η είσοδος στην ομιλία που βάζει όριο στο σώμα με σώμα, εγκαθιστά τον αποχωρισμό, όπως συμβαίνει και με το υποκείμενο. Το γράφημα της επιθυμίας -που ο Λακάν φέρνει νωρίς στην διδασκαλία του αλλά το διεργάζεται σε όλη την διάρκεια της- τοποθετεί αυτή τη σχέση του υποκειμένου με την ομιλία. Εκεί συναντάμε τη βία, στην έκφραση του αιτήματος το οποίο περνά από την ομιλία και το οποίο βρίσκεται στις ρίζες της επιθυμίας, «δεν πρέπει να παραμελούμε ότι το σημαίνον είναι κατ' αρχάς προστακτικό».⁵

¹ Σ. Φρόνιτ, «Τοτέμ και Ταμπού», εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1978

² Σ. Φρόνιτ, «Απογοήτευση από τον πόλεμο», εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1998, σελ. 29

³ Κυρίως στο Σ. Φρόνιτ, «Τρεις μελέτες για την θεωρία της σεξουαλικότητας», εκδ. Επίκουρος, 1991, σελ.67 και σελ.72.

⁴ Σ. Φρόνιτ, «Επιστολή του Φρόνιτ προς τον Αϊνστάϊν», στο Επίκαιρες παρατηρήσεις για τον πόλεμο και τον θάνατο, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1998, σελ 76

⁵ Ζ. Λακάν, Σεμινάριο ΧΧ Ακόμη, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2011, σελ.87

Ο Λακάν κηρύσσοντας την επιστροφή στον Φρόιντ κατά την εισήγηση του το 1956⁶, καλεί τους αναλυτές να τον ξαναδιαβάσουν λαμβάνοντας υπόψη τις λειτουργίες της ομιλίας. Το υποκείμενο στην ανάλυση καλείται να μιλήσει γι αυτό που του συμβαίνει, είναι ένα υποκείμενο ενεργό μέσα στην πράξη της ομιλίας, η ομιλία είναι ο δρόμος που του προτείνεται. Όμως όταν ο Λακάν προτείνει ότι «το ασυνείδητο συνίσταται στο ότι το ον, μιλώντας, απολαμβάνει» επιφέρει αλλαγές στις συντεταγμένες που ορίζουν τη βία και την ομιλία.

Η ομιλία είναι κεντρική έννοια της ψυχανάλυσης, η βία όχι. Όμως το παράδοξο της απόλαυσης της ομιλίας επιβάλλει να εργαστούμε πάνω σε αυτό το ζεύγος. Ποια είναι η θέση του στη σύσταση του υποκειμένου; Ποιο είναι το όριο που αν παραβιαστεί μπορούμε να μιλάμε για βία; Πρόκειται για το κατώφλι του πέραν της αρχής της ευχαρίστησης; Ποια ψυχαναλυτική θεώρηση προτείνεται για την παραβατικότητα; Πως απαντά στο ζήτημα της βίας ο ψυχαναλυτής σήμερα; Μπορεί να ασπαστεί το σλόγκαν της καταδίκης της από όπου και αν προέρχεται; Ή θα ακολουθήσει την προτροπή του Φρόιντ όταν εν μέσω του πρώτου παγκοσμίου πολέμου αντέτεινε την επιθυμία γνώσης: «Στην κακία της ανθρώπινης φύσης δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση, επειδή οι άλλοι αρνούνται την ύπαρξη της, πράγμα που δεν κάνει βέβαια την ψυχική ζωή του ανθρώπου καλύτερη, αλλά ακατανόητη»⁷.

Μαρία Κουκουμάκη
Σεπτέμβριος 2018

⁶ Ζ. Λακάν, «Λειτουργία και πεδίο της ομιλίας και της γλώσσας στην ψυχανάλυση», εκδ. Εκκρεμές, Αθήνα, 2005.

⁷ Σ. Φρόιντ, Εισαγωγή στην ψυχανάλυση, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1996, σελ 143

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2018-2019

Παρουσίαση ασθενούς

από την ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ - Συντονισμός συζήτησης: ΙΩΑΝΝΑ ΒΙΣΒΙΚΗ

Από την εποχή του Charcot η παραδοσιακή πρακτική της παρουσίασης ασθενούς είχε ως στόχο να επιβεβαιώσει τη γνώση που ήδη προέκυπτε από τη μελέτη της θεωρίας. Όμως ο Λακάν συνδέει αυτήν την πρακτική με την αναλυτική κλινική: ακούει την εκφορά του ασθενούς από τη θέση του αναλυτή. Εγκαθιδρύει έτσι ένα κλινικό εργαλείο προσανατολισμένο από την ψυχανάλυση και προσδιορίζει τη δομή τριών όρων: του αναλυτή, του ασθενούς μέσα από την υποκειμενική του θέση και του ακροατηρίου της κλινικής, που το ονομάζει «ο τρίτος» ως εκείνος που είναι σε θέση να ακούσει τον ασθενή.

Μετά τη συνέντευξη με τον ασθενή, λαμβάνει χώρα η συζήτηση και η επεξεργασία της περίπτωσης, όπου το ακροατήριο συμμετέχει ως μέρος της εμπειρίας στο σχολιασμό της ίδιας της συνέντευξης, εμβαθύνοντας σε ερωτήματα ως προς την κλινική του υποκειμένου και την αποκωδικοποίηση των συμπτωμάτων.

Σήμερα, μέσα απ' αυτή την πρακτική, μπορούμε να αποκομίσουμε ως αναλυτές μια διδακτική εμπειρία αναφορικά: με τη διαδρομή του ασθενούς, με τη διδασκαλία που συνιστά ο χρόνος κοινού συλλογισμού που ακολουθεί την παρουσίαση και με τη μοναδικότητα της κλινικής προσέγγισης που μας επιτρέπει αυτό το εργαλείο, δηλαδή τη δυνατότητα να διεργαστούμε μια γνώση.

Τετάρτη 18:30-21:00

Ημερομηνίες: 19 Δεκεμβρίου, 9 Ιανουαρίου, 6 Μαρτίου, 3 Απριλίου, 15 Μαΐου, 5 Ιουνίου.

Τόπος: Κέντρο Πρόληψης Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αγίας Βαρβάρας 36, 164 52, τηλ. 210 9961000 (στάση Μετρό Αργυρούπολη).

Το ζήτημα του υποκειμένου μέσα από το κείμενο του Λακάν «Ανατροπή του υποκειμένου και διαλεκτική της επιθυμίας στο φροϋδικό ασυνείδητο»

από την ΙΩANNA ΒΙΣΒΙΚΗ

Είναι γεγονός ότι η ψυχανάλυση πλήττει σοβαρά την "ψυχολογική" ιδέα ενός πλήρους, αρμονικού και ενιαίου υποκειμένου. Αποτελεί αυτό, μάλιστα, μια από τις θεμελιώδεις αρχές της. Πρόκειται για την "κοπερνικεια" επανάσταση του Φρόιντ που με την ανακάλυψη του ασυνείδητου μας λέει ότι το υποκείμενο δεν είναι αυτό που μιλάει, όταν μιλάει... Ποιό είναι λοιπόν το υποκείμενο; Πώς ορίζεται; Πώς άραγε θα μπορούσε η ψυχανάλυση να μιλήσει για το υποκείμενο αν όχι μέσα από την ίδια του την ανατροπή;

Ο Λακάν ξεδιπλώνει τα καίρια σημεία αυτού του ζητήματος του υποκειμένου στο κείμενο του "ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΣΤΟ ΦΡΟΙΔΙΚΟ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟ". Φέτος, θα προσπαθήσουμε να μελετήσουμε ορισμένα από τα βασικά ερωτήματα που θέτει το κείμενο αυτό, ενα κείμενο που εμφανίστηκε χρονολογικά ανάμεσα στα σεμινάρια του *Η ηθική της ψυχανάλυσης* (1959-60) και *Η μεταβίβαση* (1960-61) και, νομίζω, όχι τυχαία. Κι αυτό είναι που κάνει επίκαιρο αυτό το κείμενο, σε μια εποχή ανατροπών, άλλωστε, όπως κι η δική μας.

Σάββατο 11:00 – 12:30

Ημερομηνίες: 10 Νοεμβρίου, 15 Δεκεμβρίου, 26 Ιανουαρίου, 23 Φεβρουαρίου, 30 Μαρτίου, 11 Μαΐου.

Τόπος: Αίθουσα διδασκαλίας, Ισόγειο, Γ' Πτέρυγα (από την κυρία είσοδο αριστ. στο βάθος), Γενικό Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών, Αγλαΐα Κυριακού, Θηβών και Λεβαδείας, Αμπελόκηποι.

Μελέτη του λακανικού κειμένου «Θεωρητική εισαγωγή για τις λειτουργίες της ψυχανάλυσης στην εγκληματολογία»

από την ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΚΟΥΜΑΚΗ

Νόμος ὁ πάντων βασιλεύς/ Νόμος ο βασιλιάς ὅλων
θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων/ θνητῶν καὶ ἀθανάτων
ἄγει δικαίων τὸ βιαιότατον/ ἐξουσιάζει δικαίωνοντας τὴν υπέρτατη βία
Πίνδαρος, Ἄποσπάσματα, 169a.1.

Το 1913 ο Φρόιντ έγραφε πως «η ψυχανάλυση μπορεί να φωτίσει την προέλευση των μεγάλων πολιτισμικών μας θεσμών, της θρησκείας, της

ηθικής, του Δικαίου [Recht]»⁸. Όμως το φως αυτό δεν ανέδειξε την εκ φύσεως καλοσύνη του ανθρώπου αλλά την πράξη του φόνου, την οποία ο Φρόιντ τοποθετεί στα θεμέλια του πολιτισμού, θέση που υπερασπίστηκε μέχρι το τέλος⁹.

Κι αν ο δρόμος της ψυχανάλυσης για τον Φρόιντ πέρασε μέσα από την συνάντηση του με τις υστερικές για τον Λακάν πέρασε μέσα από την ψύχωση και μάλιστα την εγκληματική διάπραξη του ψυχωτικού.

Σκοπός της φετινής χρονιάς είναι η μελέτη του κειμένου των *Γραπτών* του Λακάν «Θεωρητική εισαγωγή για τις λειτουργίες της ψυχανάλυσης στην εγκληματολογία», πράγμα που θα μας επιτρέψει να εργαστούμε πάνω σε ερωτήματα που προκύπτουν μέσα από αυτό: Πως μπορούμε να συλλάβουμε εγκλήματα που το κίνητρο τους αφορά αποκλειστικά σε «μια κλειστή δομή της υποκειμενικότητας»¹⁰; Πως μπορούμε να κατανοήσουμε τη βία, στο μέτρο που, για την ψυχανάλυση, αφορά δομικά στον κοινωνικό δεσμό;

Σάββατο 11:00 – 12:30

Ημερομηνίες: 01 Δεκεμβρίου, 12 Ιανουαρίου, 9 Φεβρουαρίου, 16 Μαρτίου, 13 Απριλίου, 01 Ιουνίου.

Τόπος: Αίθουσα διδασκαλίας, Ισόγειο, Γ' Πτέρυγα (από την κυρία είσοδο αριστ. στο βάθος), Γενικό Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών, Αγλαΐα Κυριακού, Θηβών και Λεβαδείας, Αμπελόκηποι.

Ο Καντ με τον Σαντ

από τους ΚΑΜΠΕΡΟΥ ΟΡΣΑ και ΣΕΡΕΤΗ ΠΑΝΟ

Σε αυτό το κείμενό του 1963 ο Λακάν βάζει δίπλα - δίπλα δύο σύγχρονους της εποχής του διαφωτισμού και της γαλλικής επανάστασης. Ο Καντ θεωρεί ότι ο ηθικός νόμος θεμελιώνεται καθολικά με την ίδια λογική αυστηρότητα με την οποία η νεοσύστατη τότε επιστήμη θεμελιώνει τους νόμους της φύσης. Έκτοτε ζούμε στην εποχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Όμως από όλα τα δικαιώματα ένα μόνο, αλλά είναι αρκετό, παραλείπεται: το δικαίωμα να απολαύσεις. Ο Σαντ δεν είναι το αντίθετο του Καντ αλλά η λογική συνέπειά του. Μας θυμίζει ότι για τον πλησίον μας θα μπορούσαμε να επιφυλάσσουμε

⁸ Σ. Φρόιντ, «Το ενδιαφέρον της ψυχανάλυσης» (1913) στο Μελέτες για την ψυχανάλυση, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1979, σελ. 141

⁹ Το τελευταίο έργο που επέλεξε να εκδώσει ο Φρόιντ το 1938 είναι «ο άντρας Μωυσής και η μονοθεϊστική θρησκεία», στο οποίο κεντρικός άξονας αποτελεί ο φόνος του πατέρα και οι επιπτώσεις του στο Δίκαιο, την Ηθική, τη θρησκεία αλλά και την τέχνη.

¹⁰ J. Lacan, «Prémisses à tout développement de la criminologie» στο *Autres écrits* εκδ. Seuil, Παρίσι, 2001, σελ. 143

μία μεταχείριση που απέχει από τις επιταγές της αμοιβαιότητας και της αγάπης. Απολαμβάνουμε μαζί όπως θα ήθελε το όνειρο των ερωτευμένων; Σε αντίθεση με τη γενετήσια αυταπάτη η απόλαυση είναι του ενός ή του άλλου. Ποιος άραγε απολαμβάνει και από τι μέσα από το αγωνιώδες ξετρύπωμα του πόνου από τον σαδικό δήμιο ή μέσα από την κακότεχνη μαζοχιστική σκηνοθεσία όπου η απόλαυση είναι κατ' εντολή; Ο Λακάν μας δίνει ένα μεγάλο κλινικό μάθημα: Το υπερεγώ ως αρχή που θα διασφάλιζε μέσα στο υποκείμενο τη ρύθμιση των επιθυμιών και το μέτρο της απόλαυσης, είναι στην πραγματικότητα ένας ελαττωματικός θερμοστάτης. Δεν είναι λοιπόν μία βαθμίδα αυτο-κυριαρχίας και εγκράτειας, προάγγελος στο ατομικό επίπεδο της επί γης ειρήνης παρά το «άγριο και το αισχρό», αυτό που κάνει με τρόπο αναγκαίο και όχι από ατύχημα το «κακό» να περνάει μέσα από το «αγαθό» όποια κι αν είναι η νομή του.

Σάββατο 12:45 – 14:15

Ημερομηνίες: 10 Νοεμβρίου, 15 Δεκεμβρίου, 12 & 26 Ιανουαρίου, 23 Φεβρουαρίου, 16 & 30 Μαρτίου, 13 Απριλίου, 11 Μαΐου, 01 Ιουνίου.

Τόπος: Αίθουσα διδασκαλίας, Ισόγειο, Γ' Πτέρυγα (από την κυρία είσοδο αριστ. στο βάθος), Γενικό Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών, *Αγλαΐα Κυριακού*, Θηβών και Λεβαδείας, Αμπελόκηποι.

Το ομιλόν σώμα και η κλινική

απο την ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ

Στη γέννηση μας είναι το «δώρο της ομιλίας» από την μητέρα ως συμβολική που εξανθρωπίζει το ανθρώπινο όν, το συνδέει με την επιθυμία και τον τόπο του Άλλου. Στο κοινωνικό συμβόλαιο, η προφορική συμφωνία τρέφει τους ανθρώπινους δεσμούς. Εν τούτοις ο λόγος, εμψυχώνει και εξαπατά. Υπάρχουν τα λόγια που προσβάλλουν, χτυπούν εαυτόν και άλλον, προκαλούν περάσματα στην πράξη, τόσο στο ατομικό όσο και στο συλλογικό.

Εκεί που «χάνεται το όριο», στο πέρασμα από τον οίκο εις την πόλη, στην ψυχαναλυτική εμπειρία τίθεται το ερώτημα: «Από πού αυτό μιλάει;»¹¹ Μέσα από την αναπαραγωγή της νεύρωσης υπό μεταβίβαση, η ομιλία είναι σε ακρόαση επί κλίνης, η ομιλία και η ροή της. «Υπάρχει ένα τείχος της γλώσσας που αντιτίθεται στην ομιλία»¹². Πρόκειται για τη δομή του δεσμού που διαμορφώνεται στη συνάντηση ενός υποκειμένου με μια γλώσσα που μιλιέται

¹¹ Η συνέντευξη με τον Ζακ Λακάν, 1950, Εφημερίδα Express, Αφιέρωμα Ψυχανάλυση και Ψυχοθεραπεία Περιοδικό Διαβάζω, αρ. 342, σελ. 40, 1994.

¹² Ζακ Λακάν, Λειτουργία και πεδίο της ομιλίας και του λόγου μέσα στην ψυχαναλυτική, Εκδόσεις Εκκρεμές, Αθήνα, 2005, σελ. 134.

στο ασυνείδητο, τις επιπτώσεις αυτής, στο ζων σώμα μέσα από τη λειτουργία του τραυματικού γονέα και των ελλειμμάτων του.

Όταν ο Φρόιντ, βλέπει στο πρόσωπο του ασθενούς του τη φρίκη, κατευθύνει την αναλυτική επεξεργασία προς μια κατασκευή της ασυνείδητης διαδρομής μιας σιωπηρής ενόρμησης και της παρέκκλισής της. Τον τρόπο με τον οποίο αυτή κυριεύει το σώμα του ανθρώπου με τα ποντίκια, στο φαντασιακό, μέσα από τις σκέψεις του και την αμφιβολία. Οι ενορμήσεις είναι ο απόηχος πάνω στο σώμα, της ύπαρξης ενός λέγειν¹³. Σημαδεύουν το σώμα με τρόπο που δεν αναπαρίσταται.

Εκεί που το υποκείμενο «τέμνεται» στα διάκενα της σημαίνουσας αλυσίδας του ασυνειδήτου, το βίαιο διαπερνά το σώμα. Η ομιλία και η ροή της μέσα από την αναλυτική δέσμευση αποκτά λειτουργία πράττειν ως προς το είναι καθεαυτό, διαμορφώνει ένα νέο ανάγλυφο μέσα από τις συνηχήσεις, τις σιωπές. Εκεί που υπάρχει ο τοίχος υφαίνονται ίχνη αφημένα από τις επιπτώσεις μιας πρωταρχικής απώλειας απόλαυσης σε σχέση με το αντικείμενο και τις μορφές της έλλειψής του. Θα επεξεργαστούμε πως οι δυνάμεις της ομιλίας επενεργούν στην *αγριότητα του συμπτώματος*¹⁴ με τα περάσματα τους ανάμεσα στα τρία πεδία εκείνο του πραγματικού, του φαντασιακού και του συμβολικού, επιφέροντας μια άλλη σύλληψη αυτού που διαρρέει ως προς την ύπαρξη.

Σάββατο 14:30 – 16:00

Ημερομηνίες: 10 Νοεμβρίου, 1 και 15 Δεκεμβρίου, 26 Ιανουαρίου, 23 Φεβρουαρίου, 30 Μαρτίου, 11 Μαΐου.

Τόπος: Αίθουσα διδασκαλίας, Ισόγειο, Γ' Πτέρυγα (από την κυρία είσοδο αριστ. στο βάθος), Γενικό Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών, *Αγλαΐα Κυριακού*, Θηβών και Λεβαδείας, Αμπελόκηποι.

Εργαστήριο κλινικής μελέτης: Τεχνικής της ανάλυσης και κλινική του υποκειμένου.

Με τις ΙΩANNA ΒΙΣΒΙΚΗ και ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΚΟΥΜΑΚΗ

Το εργαστήριο θα περιλαμβάνει την μελέτη φροϋδικών και λακανικών κειμένων για την τεχνική της ψυχανάλυσης, σε συνδυασμό με την επεξεργασία κλινικών περιπτώσεων των συμμετεχόντων.

¹³ J. Lacan, *Le séminaire XXIII, Le sinthome*, 1975 – 1976, εκδ. Seuil, Παρίσι, 2005, σελ. 17

¹⁴ J. Lacan, *Séminaire XXII 1974-1975*, RSI, εκδ. Ali, Μάθημα 21 Ιανουαρίου 1975.

Στο εργαστήριο μπορούν να συμμετάσχουν εκπαιδευόμενοι, επαγγελματίες ψυχικής υγείας που η πρακτική τους είναι προσανατολισμένη από τη διδασκαλία του Φρόιντ και του Λακάν.

Στόχος του εργαστηρίου είναι:

- να προσφέρει στους συμμετέχοντες έναν τόπο όπου θα μπορούν να εκθέτουν την πρακτική τους και τα ερωτήματα τους γύρω από αυτήν,
- να συνδέσει την θεωρία με την αναλυτική πρακτική,
- να λειτουργήσει ως πεδίο ενός από κοινού αναστοχασμού των κλινικών περιπτώσεων.

Σάββατο 14:30 – 16:00

Ημερομηνίες: 12 Ιανουαρίου, 9 Φεβρουαρίου, 16 Μαρτίου, 13 Απριλίου, 01 Ιουνίου.

Τόπος: Αίθουσα διδασκαλίας, Ισόγειο, Γ' Πτέρυγα (από την κυρία είσοδο αριστ. στο βάθος), Γενικό Νοσοκομείο Παιδών Αθηνών, Αγλαΐα Κυριακού, Θηβών και Λεβαδείας, Αμπελόκηποι.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

FREUD Sigmund

- «Χτυπούν ένα παιδί» στο Συμβολή στην γνώση της γένεσης των σεξουαλικών διαστροφών, εκδ. Ορportuna, Αθήνα, 2016.
- «Ναρκισσισμός, Μαζοχισμός, Φετιχισμός», εκδ. Νίκας, Αθήνα, 2012.
- «Πέρα από την αρχή της ευχαρίστησης», εκδ. Πλέθρον, Αθήνα, 2014.
- «Ο άνδρας Μωυσής και ο μονοθεϊστική θρησκεία», εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1997, (το 2^ο μέρος του κεφ. III)
- «Τοτέμ και Ταμπού», εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1978, (κεφ. IV)
- «Η δυσφορία στον πολιτισμό», εκδ. Πλέθρον, Αθήνα, 2013
- «Επίκαιρες παρατηρήσεις για τον πόλεμο και τον θάνατο», εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1998
- «Ο Ράττενμαν» (1909) στο Τρία ιστορικά ασθενείας, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα, 1995.
- «Ενορμήσεις και πεπρωμένα των ενορμήσεων», (1915), στο Δοκίμια Μεταψυχολογίας, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1980.

LACAN Jacques

- «Le séminaire sur la lettre volée» στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966. Στα ελληνικά: «Το σεμινάριο για το κλεμμένο γράμμα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2009.
- «Le stade du miroir comme formateur de la fonction du Je», στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966. Στα ελληνικά: «Το στάδιο του καθρέφτη», περιοδικό Fort-Da, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2012 ή στην εσωτερική έκδοση των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου.
- «Introduction théorique aux fonctions de la psychanalyse en criminologie», στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966
- «Fonction et champ de la parole et du langage en psychanalyse» στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966. Στα ελληνικά: Λειτουργία και πεδίο της ομιλίας και της γλώσσας στην ψυχανάλυση, εκδ. Εκκρεμές, Αθηνά.
- «Remarque sur le rapport de Daniel Lagache "Psychanalyse et structure de la personnalité"», στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966
- «Kant avec Sade», στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966. Στα ελληνικά: «Ο Καντ με τον Σαντ», περιοδικό Πολίτης τεύχη 57-58, Αθήνα, 1998
- «Subversion du sujet et dialectique du désir dans l'inconscient freudien» στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966 :
- «Position de l'inconscient», στο Ecrits, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1966. Στα ελληνικά: «Θέση του ασυνειδήτου», περιοδικό Ψυχανάλυση τ.6, Αθήνα, 2009, ή στην εσωτερική έκδοση των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου.

- «Prémises à tout développement de la criminologie» στο *Autres écrits* εκδ. Seuil, Παρίσι, 2001
- *Le Séminaire livre I, Les Ecrits Techniques de Freud*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1975 Κεφ. XIX, XX, XXI, XXII
- *Le Séminaire livre IV, La relation d'objet*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1994
- *Le Séminaire livre V, Les formations de l'inconscient*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1998.
- *Le Séminaire livre VII, L'éthique de la psychanalyse*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1986, κεφ. XIV έως XVIII.
- *Le Séminaire livre X, L'angoisse*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 2004, κεφ. VIII και X έως XIII.
- *Le Séminaire livre XI, Les quatre concepts fondamentaux de la psychanalyse*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1973. Στα ελληνικά: Σεμινάριο XI, Οι τέσσερις θεμελιώδεις έννοιες της ψυχανάλυσης, εκδ. Ράππας, Αθήνα, 1973.
- *Le Séminaire livre XVII, L'envers de la psychanalyse*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1991. Στα ελληνικά: Σεμινάριο XVII, Το αντίστροφο της ψυχανάλυσης, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2014
- *Le séminaire, livre XX, Encore*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 1985. Στα ελληνικά: Σεμινάριο XX Ακόμη, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2013
- *Le séminaire livre XXIII, Le sinthome*, εκδ. Seuil, Παρίσι, 2005
- Ομιλία στην Γενεύη, Διάλεξη στη Γενεύη για το σύμπτωμα, 1975, Περιοδικό Ψυχανάλυση, αρ. 8, Άνοιξη 2014
- Ομιλία του Ζ. Λακάν τον Οκτώβριο του 1966 στο John Hopkins University, στην Βαλτιμόρη, με τίτλο: *Of Structure as an Inmixing of an Otherness Prerequisite to Any Subject Whatever* (Περί της δομής ως ανάμειξη ενός προϋποτιθέμενου Άλλου για κάθε πιθανό υποκείμενο), στο διαδίκτυο.

Άλλες ψυχαναλυτικές αναφορές

Συλλογικό, « Haine et violence : questions pour la psychanalyse?», *Mensuel de l'EPFCL*, τ.104, Μάρτιος 2106, σελ. 25-64.

Συλλογικό, *Trauma et fantasme*, *Revue des colleges cliniques du champ lacanien*, ν. 7, Μάρτιος 2008.

ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ Μαργαρίτα, «Ο καπιταλιστικός λόγος και η ανθρώπινη επιθυμία», στο *Το χρήμα στην καθημερινότητα*, συλλογικό, εκδ. Εταιρεία Μελέτης και Σπουδών, Ίδρυμα Μωραΐτη, Αθήνα, 2018.

ΣΟΛΕΡ Κολέτ, «Τα συναισθήματα του ασυνειδήτου ως πραγματικό», έκδ. Φ. Ψ. Λ Π. Αθήνας, Αθήνα, 2012, σελ.24- 25

Soler Colette, Qu'est ce qui nous affecte? Séminaire Collège Clinique de Paris 2010 – 2011, εκδ. EPFCL, 2011

CLASTRES Guy, «Le réel dans l'analyse de l'homme aux rats» στο Le mystère du corps parlant, Revue du Champ Lacanien, ν. 9, Μάρτιος 2011.

STRAUSS Marc, «La violence des passions» Séminaire Collège Clinique de Paris 2016-2017, εκδ. EPFCL, 2017

BIAGI-CHAI Francesca, «Le cas Landru à la lumière de la psychanalyse», εκδ. Imago, Παρίσι, 2007.

SIBONY Daniel, «La haine du désir, εκδ. C. Bourgois, Παρίσι, 1984,

MILNER Jean-Claude, «L'amour de la langue», εκδ. Verdier, Παρίσι, 1974

Άλλες αναφορές

ARENDT Hannah, «Περί βίας», εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2000

KANT Ιμμάνουελ, «Κριτική του πρακτικού λόγου», εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα, 2004.

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΝΤΕ ΣΑΝΤ

- «Ζυστίν ή οι δυστυχίες της αρετής», εκδ. ΝΕΦΕΛΗ, Αθήνα, 2011.

- «Η φιλοσοφία στο Μπουντουάρ», εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2016.

KLOSSOWSKI Pierre, «Sade mon prochain, *précédé de* Le philosophe scélérat», εκδ. Seuil, Παρίσι, 1947.

AGAMBEN Giorgio, «Στάσις. Ο εμφύλιος πόλεμος ως πολιτικό παράδειγμα», εκδ. Κουκκίδα, Αθήνα, 2016.

ΝΤΕΛΕΖ Ζιλ, «Ζάχερ-Μαζώχ, Το ψυχρό και το βάνουσο», εκδ. OPPORTUNA, Αθήνα, 2018.

LEVER Maurice, «Donatien Alphonse François, marquis de Sand», εκδ. Fayard, Παρίσι, 1995.

ΧΟΡΚΧΑΙΜΕΡ Μαξ, ΑΝΤΟΡΝΟ Τέοντορ, «Ιουλιέττα ή διαφωτισμός και ηθική» στο Διαλεκτική του διαφωτισμού, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα, 1986.

ΑΝΤΟΡΝΟ Τέοντορ Βίζενγκρουντ, «Η εκπαίδευση μετά το Άουσβιτς. 25 χρόνια μετά», Εκδ. Εταιρεία Μελέτης των Επιστημών του Ανθρώπου, Αθήνα, 2018.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Στην ΚΕΛΠ έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν όσοι έχουν μια κλινική πρακτική, όπως ψυχίατροι, ψυχοθεραπευτές, ψυχολόγοι, ψυχαναλυτές, επαγγελματίες ψυχικής υγείας, αλλά και όσοι έχουν γενικότερα την επιθυμία να γνωρίσουν και να εμβαθύνουν πάνω στην ψυχαναλυτική εμπειρία και τον ψυχαναλυτικό λόγο, προσανατολισμένο από την διδασκαλία του Φρόιντ και του Λακάν.

ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΖΕΤΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ Κ.Ε.Λ.Π

Στόχος του κύκλου σπουδών είναι να επιτρέψει σε κάθε συμμετέχοντα, στο πέρας του κύκλου σπουδών του, να έχει γνωρίσει επαρκώς τις δυνατότητες της κλινικής συνέντευξης αναλυτικού προσανατολισμού, την κλινική ανάγνωση και επεξεργασία μιας περίπτωσης, καθώς επίσης, και να έχει εμβαθύνει στην ανάγνωση και τη μελέτη κειμένων.

Κάθε εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει με κάποια εργασία, ή παρουσίαση και κυρίως, στο τέλος της 3ετους παρακολούθησης, να πραγματοποιήσει μια εργασία με την εποπτεία ενός διδάσκοντος.

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ

Βεβαίωση σπουδών αποδίδεται στους συμμετέχοντες που έχουν μία συνεπή παρουσία στις δραστηριότητες της ΚΕΛΠ και οι οποίοι θα δώσουν μια εργασία πάνω σε μια κλινική μελέτη στο τέλος του κύκλου σπουδών.

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Βισβίκη Ιωάννα

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6973623518, email: joanna.visviki@gmail.com

Καμπέρου Όρσα

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6973381342, email: orsa.kamperou@gmail.com

Κουκουμάκη Μαρία

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, ΑΜΣ της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6975875301, email: koukoumaki@hotmail.com

Νικολαΐδου Μαργαρίτα

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, ΑΜΣ της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6946124258, email: mnicolai@otenet.gr

Σερέτης Πάνος

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλυτής, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6973352048, email: pan.seretis@gmail.com

ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Κλινική εκπαίδευση 2018-2019

Όνοματεπώνυμο.....
Διεύθυνση οικίας.....
Πόλη..... Τ.Κ.....
Τηλ..... Email.....
Επάγγελμα.....
Τόπος εργασίας.....

Εγγεγραμμένος/η προηγούμενα έτη:

ΝΑΙ Πότε:

ΟΧΙ

Εγγραφή: 280 ευρώ (φοιτητές: 150 ευρώ)

Μια πρώτη εγγραφή απαιτεί μια συνέντευξη.

Πληροφορίες Μαρία Κουκουμάκη
τηλ. 6975875301 e-mail: koukoumaki@hotmail.com

ΦΟΡΟΥΜ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

info@champlacanien.gr

www.champlacanien.gr